

Forse daling van aantal kredieten aan natuurlijke personen in 2020

Nationale Bank van België

ABSTRACT

Lending to private individuals was strongly influenced by the COVID-19 crisis last year. The number of new credit lines went down by 29,6% and the instalment loans decreased by 18,7%. The number of mortgage loans dropped by 14,8% which is largely due to the exceptionally high volume recorded in 2019 in anticipation of the abolition of the housing bonus in Flanders at the end of 2019. At the end of 2020 the number of private individuals with payment defaults declined by 6,3%. This cannot be dissociated from the possibility of getting a temporary payment delay on account of the COVID-19 crisis. The 7,2 million consultations of the Central Credit Register of the National Bank implied a drop of 14,8%.

Inleiding

De Centrale voor kredieten aan particulieren van de Nationale Bank van België is één van de instrumenten die door de Belgische overheid ingesteld is om overmatige schuldenlast bij gezinnen te bestrijden. Dit bestand registreert sinds 2003 alle consumentenkredieten en hypothecaire kredieten die in België door natuurlijke personen worden afgesloten. Het gaat daarbij om kredieten die om privédoeleinden worden aangegaan. De Centrale registreert eveneens de eventuele betalingsachterstanden die uit deze kredieten voortvloeien.

De gegevens over de kredietovereenkomsten en de identiteit van de kredietnemers worden aan de Nationale Bank meegedeeld door de kredietgevers. Het betreft daarbij niet alleen banken, maatschappijen die gespecialiseerd zijn in consumentenkrediet of hypothecair krediet en kredietkaartmaatschappijen, maar ook verzekeraars die hypothecair krediet toekennen en verkopers die verkopen op afbetaling verrichten.

De kredietgevers moeten verplicht het bestand van de Centrale raadplegen alvorens een krediet aan een natuurlijke persoon te verlenen. Op die manier krijgt de kredietgever een volledig beeld van de kredietverbintenissen van de kandidaat-kredietnemer. Hij kan zo beter

het kredietrisico evalueren en desgevallend vermijden het krediet "te veel" toe te kennen dat de kredietnemer in een toestand van overmatige schuldenlast zou kunnen doen belanden.

Wanneer het krediet afgelopen is of, in voorkomend geval, na het verstrijken van de reglementaire bewaartermijnen, worden de gegevens automatisch uit het bestand van de Centrale verwijderd.

De lezer die meer wil weten over het wettelijk kader en de werking van de Centrale, kan de "methodologische nota" raadplegen die zich achteraan in dit verslag bevindt. De methodologische nota bevat eveneens uitleg bij bepaalde tabellen die in het verslag werden opgenomen.

Het onderzoek naar de belangrijkste ontwikkelingen van het jaar betreft de evolutie van het aantal geregistreerde kredietnemers, kredietovereenkomsten, betalingsachterstanden en berichten van collectieve schuldenregelingen enerzijds en van bepaalde activiteitindicatoren van de Centrale anderzijds.

COVID-19

Stellen dat 2020 beheerst werd door COVID-19, is een open deur intrappen. De COVID-19-pandemie is een wereldwijde gezondheids crisis die de economie op alle vlakken grote schade heeft toegebracht. Het hoeft niet gezegd dat ook de kredietverlening aan particulieren hierdoor sterk werd getroffen. Vooral tijdens de lockdown die in de tweede helft van maart van start is gegaan, met de opgelegde sluiting van fysieke winkels en andere beperkende maatregelen om de verspreiding van het virus in te dijken, zien we dat de vraag naar kredieten zeer sterk is teruggevallen.

Om de economie in deze uitzonderlijke omstandigheden de broodnodige zuurstof te geven en zowel bedrijven als gezinnen zo goed mogelijk te beschermen, heeft de regering in de loop van het jaar verschillende steunmaatregelen uitgevaardigd. Eén van die maatregelen bestond in de mogelijkheid voor consumenten om, onder bepaalde voorwaarden, een betalingsuitstel te verkrijgen voor de terugbetaling van hun krediet. Vooral voor hypothecaire kredieten werd hiervan in ruime mate gebruik gemaakt, hetgeen niet verwonderlijk is gelet op de hoge maandelijkse terugbetalingslast die eigen is aan deze kredietvorm. Deze uitstellen van betaling worden ook in de Centrale voor kredieten aan particulieren opgenomen. Belangrijk om weten is echter dat de wetgever uitdrukkelijk bepaald heeft dat dit geen aanleiding kon geven tot de registratie van een betalingsachterstand.

In de volgende alinea's, bij de meer diepgaande bespreking van de belangrijkste ontwikkelingen van het voorbije jaar, wordt hier vanzelfsprekend regelmatig opnieuw naar verwezen.

KREDIETOVEREENKOMSTEN

Eind 2020 telt de Centrale 10 677 273 **lopende kredietovereenkomsten**. In vergelijking met het jaar voordien is dit een daling met 1,3 %. Uitgesplitst per kredietvorm komt de daling voor bij de kredietopeningen (- 2,7 %), de verkopen op afbetaling (- 2,1 %) en de leningen op afbetaling (- 0,9 %), terwijl de hypothecaire kredieten aangroeien (+ 1,0 %). Met uitzondering van een kort herstel bij de verkopen op afbetaling in 2017 en 2018, wordt hiermee de evolutie van de voorbije jaren verdergezet. De kredietopeningen vertegenwoordigen 47,9 % van de contracten. Het hypothecair krediet is met 30,5 % de tweede grootste kredietvorm, gevolgd door de lening op afbetaling (20,0 %). Het aandeel van de verkopen op afbetaling is met 1,6 % zeer beperkt.

(toestand einde periode – aantal contracten)

	2016	2017	2018	2019	2020
Leningen op afbetaling	1 912 194 (16,9 %)	1 978 364 (17,6 %)	2 066 825 (18,6 %)	2 152 317 (19,9 %)	2 133 247 (20,0 %)
Verkopen op afbetaling	174 819 (1,5 %)	184 013 (1,6 %)	192 710 (1,7 %)	178 462 (1,7 %)	174 686 (1,6 %)
Kredietopeningen	6 241 985 (55,2 %)	6 011 809 (53,5 %)	5 735 349 (51,5 %)	5 258 615 (48,6 %)	5 114 656 (47,9 %)
Hypothecaire kredieten	2 970 142 (26,3 %)	3 072 130 (27,3 %)	3 141 450 (28,2 %)	3 223 969 (29,8 %)	3 254 684 (30,5 %)
TOTAAL	11 299 140	11 246 316	11 136 334	10 813 363	10 677 273

Uit bovenstaande verdeling zou kunnen worden afgeleid dat het hypothecair krediet en vooral de lening op afbetaling minder gebruikte kredietvormen zijn in vergelijking met de kredietopening. Dezelfde uitsplitsing, maar nu toegepast op de 1 224 299 **nieuwe kredietovereenkomsten** die in 2020 geregistreerd werden, toont echter aan dat dit niet het geval is. Integendeel, de lening op afbetaling en het hypothecair krediet zijn met een aandeel van respectievelijk 46,9 % en 33,6 % de meest verstrekte kredietvormen.

(per jaar – aantal nieuwe contracten)

	2016	2017	2018	2019	2020
Leningen op afbetaling	666 675 (41,0 %)	637 148 (44,9 %)	700 271 (48,8 %)	706 705 (47,4 %)	574 506 (46,9 %)
Verkopen op afbetaling.....	78 845 (4,8 %)	96 622 (6,8 %)	84 462 (5,9 %)	71 636 (4,8 %)	77 098 (6,3 %)
Kredietopeningen.....	356 593 (21,9 %)	294 227 (20,7 %)	278 418 (19,4 %)	228 895 (15,4 %)	161 111 (13,2 %)
Hypothecaire kredieten	524 893 (32,3 %)	391 289 (27,6 %)	371 979 (25,9 %)	483 014 (32,4 %)	411 584 (33,6 %)
TOTAAL	1 627 006	1 419 286	1 435 130	1 490 250	1 224 299

Er werden in 2020 17,8 % minder nieuwe kredieten toegekend dan in 2019. Dit kan grotendeels worden toegeschreven aan de COVID-19-crisis en de verminderde vraag naar kredieten bij particulieren. De daling was het grootst tijdens de lockdown in de lente. Zo werden in april bijna 70 % minder leningen op afbetaling en kredietopeningen in de Centrale geregistreerd dan in dezelfde maand van het jaar voordien. Vanaf de zomermaanden kwam het kredietverleningsproces stilaan terug op gang, zonder echter het niveau van 2019 te benaderen. Op jaarbasis gaat het bij de kredietopeningen en de leningen op afbetaling om een terugval van respectievelijk 29,6 % en 18,7 %. De daling bij de hypothecaire kredieten bedraagt 14,8 %. De verkopen op afbetaling ten slotte kenden een groei van 7,6 %.

Het **mediaan kredietbedrag** van de nieuwe kredieten stijgt in 2020 bij de leningen op afbetaling (+ 10,9 %) en de hypothecaire kredieten (+ 8,2 %), maar daalt bij de verkopen op afbetaling (- 6,3 %). Bij de kredietopeningen blijft het mediaan bedrag van de toegekende kredietlijn ongewijzigd.

(per jaar – mediaan kredietbedrag)

	2016	2017	2018	2019	2020
Leningen op afbetaling	10 430 €	10 966 €	10 911 €	10 691 €	11 854 €
Verkopen op afbetaling.....	650 €	640 €	665 €	683 €	640 €
Kredietopeningen.....	2 000 €	1 500 €	1 500 €	2 000 €	2 000 €
Hypothecaire kredieten	90 000 €	100 000 €	104 500 €	100 000 €	108 170 €

Bij de interpretatie van het bedrag van de geregistreerde kredieten mag niet uit het oog verloren worden dat in de Centrale enkel de oorspronkelijke kredietbedragen worden opgenomen en niet de uitstaande saldo's. Het huidige wetgevend kader laat dus niet toe de werkelijke schuldenlast van de consument precies te bepalen. Daarnaast verschilt de definitie van het kredietbedrag ook naargelang het type krediet. De eerste categorie omvat de leningen en verkopen op afbetaling. Voor deze kredietvormen wordt het totale terug te betalen bedrag in het bestand geregistreerd, zijnde het ontleend kapitaal vermeerderd met het totaal van de te betalen interesten. Een evolutie van dit gemiddelde bedrag geeft bijgevolg een indicatie van de totale terugbetalingslast zonder dat echter kan vastgesteld worden of dit het gevolg is van een verandering in het ontleend kapitaal of in het bedrag van de interesten, die beïnvloed worden door de duur van het krediet en de toepasselijke rentevoet. De tweede categorie is die van de kredietopeningen, waar het bedrag van de toegelaten kredietlijn geregistreerd wordt en niet het opgenomen bedrag. Bij de hypothecaire kredieten ten slotte wordt het kredietbedrag gedefinieerd als het ontleend kapitaal.

Wat de **looptijd** van de nieuw toegekende kredieten betreft, is er geen verandering tegenover 2019. Zowel bij de verkopen op afbetaling, de leningen op afbetaling als de hypothecaire kredieten blijft de mediaan looptijd stabiel op respectievelijk 18, 48 en 240 maanden. Bij de nieuwe hypothecaire kredieten werd 37,5 % afgesloten voor een duur van meer dan 20 jaar.

ACHTERSTALLIGE KREDIETOVEREENKOMSTEN

Het aantal **achterstallige kredietovereenkomsten** neemt voor het vierde opeenvolgende jaar af. Eind 2020 staan er 452 890 wanbetalingen geregistreerd, hetgeen overeenkomt met een daling van 7,3 % tegenover 2019. Deze evolutie doet zich voor bij alle kredietvormen: de hypothecaire kredieten (- 10,2 %), de kredietopeningen (- 9,5 %), de leningen op afbetaling (- 4,4 %) en de verkopen op afbetaling (- 2,3 %).

(toestand einde periode – aantal achterstallige contracten)

	2016	2017	2018	2019	2020
Leningen op afbetaling	158 765 (28,6 %)	159 243 (29,4 %)	156 037 (29,9 %)	157 651 (32,3 %)	150 701 (33,3 %)
Verkopen op afbetaling	42 696 (7,7 %)	42 498 (7,9 %)	39 030 (7,5 %)	38 380 (7,9 %)	37 508 (8,3 %)
Kredietopeningen	321 434 (57,8 %)	308 087 (56,9 %)	297 056 (56,9 %)	262 843 (53,8 %)	237 837 (52,5 %)
Hypothecaire kredieten	33 041 (5,9 %)	31 286 (5,8 %)	29 755 (5,7 %)	29 897 (6,1 %)	26 844 (5,9 %)
TOTAAL	555 936	541 114	521 878	488 771	452 890

Het totaal **achterstallig bedrag** daalt in 2020 met 8,8 % tot 2,4 miljard euro. Het gemiddeld achterstallig bedrag per contract neemt met 1,6 % af tot 5 407 euro. Tussen de verschillende kredietvormen zijn er natuurlijk grote verschillen die eigen zijn aan de aard van het krediet zelf. Zo is het achterstallig bedrag bij een hypotheccair krediet het hoogst omdat het kredietbedrag zelf zeer groot is. Als een achterstallig krediet dan wordt opgezegd, wordt het hele verschuldigde bedrag opeisbaar, hetgeen de omvang van de betalingsachterstand sterk doet stijgen. Uitgesplitst over de verschillende kredietvormen daalt het gemiddeld achterstallig bedrag bij alle kredietvormen, al is dit bij de verkopen op afbetaling (- 8,8 %) beduidend meer uitgesproken dan bij de hypothecaire kredieten (- 1,3 %), de leningen op afbetaling (- 1,1 %) en de kredietopeningen (- 0,9 %).

(toestand einde periode – gemiddeld achterstallig bedrag per contract - evolutie tegenover het voorgaande jaar)

	2016	2017	2018	2019	2020
Leningen op afbetaling	7 597 € (-1,8 %)	7 284 € (-4,1 %)	7 170 € (-1,6 %)	6 938 € (-3,2 %)	6 862 € (-1,1 %)
Verkopen op afbetaling	1 019 € (-5,4 %)	924 € (-9,3 %)	866 € (-6,3 %)	725 € (-16,2 %)	662 € (-8,8 %)
Kredietopeningen	1 562 € (-3,7 %)	1 578 € (+1,0 %)	1 520 € (-3,7 %)	1 579 € (+3,9 %)	1 564 € (-0,9 %)
Hypothecaire kredieten ...	41 373 € (+2,3 %)	41 694 € (+0,8 %)	41 359 € (-0,8 %)	38 422 € (-7,1 %)	37 920 € (-1,3 %)
GEMIDDELDE	5 610 € (-2,6 %)	5 525 € (-1,5 %)	5 432 € (-1,7 %)	5 494 € (+1,2 %)	5 407 € (-1,6 %)

Het gemiddeld achterstallig bedrag varieert ook sterk naargelang de **regio**. Dit geldt zowel voor consumentenkredieten als voor hypothecaire kredieten, maar het is vooral bij deze laatste kredietvorm opvallend: de betalingsachterstand bij een hypotheccair krediet bedraagt gemiddeld 30 977 euro in Wallonië tegenover 42 368 euro in Vlaanderen en 49 331 euro in Brussel. Dit verschil kan in verband worden gebracht met prijsverschillen op de woningmarkt tussen de drie gewesten. Als gevolg hiervan zijn de ontleende bedragen in Vlaanderen en in Brussel groter dan in Wallonië. En als een kredietnemer uit Vlaanderen of Brussel dan in betalingsmoeilijkheden komt, betekent dit ook dat het resterend saldo dat opeisbaar wordt, evenzeer hoger ligt.

Er werden in 2020 110 910 **nieuwe betalingsachterstanden** in de Centrale geregistreerd. Voor 102 968 kredieten (- 18,2 % in vergelijking met 2019) was het de eerste keer dat er een wanbetaling werd gemeld. De daling doet zich voor bij de verkopen op afbetaling (- 29,0 %), de leningen op afbetaling (- 20,1 %) en de kredietopeningen (- 19,1 %), terwijl er een toename is bij de hypothecaire kredieten (+ 5,2 %). De stijging bij de hypothecaire kredieten lijkt op het eerste gezicht onverwacht. Naar aanleiding van de COVID-19-crisis heeft de wetgever immers de mogelijkheid voorzien om een tijdelijk uitstel van betaling te bekomen, zonder dat dit de registratie van een wanbetaling in een Centrale tot gevolg heeft. Aangezien

veel kredietnemers daar ook gebruik van gemaakt hebben (voor ongeveer 145 000 hypothecaire kredieten werd een betalingsuitstel aan de Centrale gemeld), zou dit in principe een positief effect moeten hebben op het aantal wanbetalingen. Dat het aantal nieuwe betalingsachterstanden bij hypothecaire kredieten desondanks is toegenomen, is echter het gevolg van het feit dat enkele kredietgevers aanpassingen hebben gedaan aan hun interne processen om, onafhankelijk van voornoemde mogelijkheid tot betalingsuitstel, volledig conform te zijn met de door de wet opgelegde registratiecriteria van wanbetalingen. Omgekeerd is de daling van het aantal nieuwe wanbetalingen bij de andere kredietvormen dan weer veel sterker dan men zou veronderstellen, vermits slechts relatief weinig gebruik werd gemaakt van de mogelijkheid om ook een uitstel van betaling te krijgen voor consumentenkredieten. Mogelijk is deze daling deels een onrechtstreeks effect van een toegekend betalingsuitstel voor een hypothecair krediet, waarbij het tijdelijk wegvallen van een zware maandelijkse terugbetalingslast voor wat financiële ademruimte heeft gezorgd en de terugbetaling van het consumentenkrediet als gevolg daarvan correct kon blijven doorgaan.

(per jaar - aantal nieuwe achterstallige contracten)

	2016	2017	2018	2019	2020
Leningen op afbetaling	34 809 (22,4 %)	39 620 (29,0 %)	37 950 (30,7 %)	44 126 (35,1 %)	35 278 (34,3 %)
Verkopen op afbetaling.....	9 112 (5,9 %)	10 577 (7,8 %)	5 919 (4,8 %)	11 526 (9,2 %)	8 186 (8,0 %)
Kredietopeningen.....	99 236 (63,8 %)	75 904 (55,6 %)	68 778 (55,7 %)	58 901 (46,8 %)	47 623 (46,3 %)
Hypothecaire kredieten	12 362 (7,9 %)	10 316 (7,6 %)	10 937 (8,8 %)	11 299 (9,0 %)	11 881 (11,5 %)
TOTAAL	155 519	136 417	123 584	125 852	102 968

KREDIETNEMERS

In 2020 werd voor 1 263 088 personen een nieuw krediet geregistreerd (13,6 % van de bevolking). Het totale aantal **kredietnemers** met een lopend krediet daalt met 0,5 % tot 6 199 991 personen. Dit komt overeen met bijna twee derde van de meerderjarige bevolking, maar loopt op tot meer dan 82 % in de leeftijdscategorie 35 - 54 jaar. Terwijl één derde van de bevolking geregistreerd is met een hypothecair krediet, heeft ruim meer dan de helft minstens één consumentenkrediet.

(toestand einde periode – aantal personen – bevolkingspercentage)

	2016	2017	2018	2019	2020
Personen met minstens één consumentenkrediet	5 517 187 (60,0 %)	5 471 125 (59,2 %)	5 436 048 (58,4 %)	5 326 348 (56,9 %)	5 255 419 (55,8 %)
Personen met minstens één hypothecair krediet	2 933 728 (32,3 %)	2 991 318 (32,7 %)	3 023 203 (32,9 %)	3 056 801 (33,1 %)	3 055 507 (32,8 %)
Personen met minstens één krediet	6 256 394 (68,1 %)	6 263 062 (67,8 %)	6 270 641 (67,4 %)	6 230 295 (66,6 %)	6 199 991 (65,9 %)

De **leeftijd** van de kredietnemer bij het afsluiten van het contract verschilt volgens de kredietvorm. De toekenning over de verschillende leeftijdscategorieën gebeurt bij consumentenkredieten meer gespreid dan bij hypothecaire kredieten. Bijna twee derde van de nieuwe hypothecaire kredieten werden toegekend aan personen tussen 25 en 44 jaar, tegenover 43,6 % van de consumentenkredieten. Jongeren blijven goed vertegenwoordigd in de populatie van nieuwe ontleners van hypothecaire kredieten; in 2020 was 37,5 % van de kredietnemers jonger dan 35 jaar.

Met betrekking tot de bevolking van elke **regio** telt Wallonië proportioneel het meeste kredietnemers (68,4 %), gevolgd door Vlaanderen (66,7 %) en Brussel (53,4 %). De verhouding tussen het Noorden en het Zuiden van het land verschilt echter volgens de aard van het krediet: in Wallonië heeft een groter aandeel van de bevolking een consumentenkrediet dan in Vlaanderen (61,4 % tegenover 54,3 %), terwijl dit bij het hypothecair krediet omgekeerd is (31,6 % tegenover 35,9 %). Brussel telt in beide gevallen het minste kredietnemers: 46,7 % van de inwoners heeft een consumentenkrediet en 19,4 % een hypothecair krediet.

ACHTERSTALLIGE KREDIETNEMERS

In 2020 werden 103 162 **kredietnemers met een nieuwe betalingsachterstand** geregistreerd (- 15,5 %). De daling doet zich voor bij de verkopen op afbetaling (- 33,0 %), de leningen op afbetaling (- 19,8 %) en de kredietopeningen (- 18,3 %), terwijl er een toename is bij de hypothecaire kredieten (+ 2,4 %). De evolutie van het aantal kredietnemers met een nieuwe betalingsachterstand loopt natuurlijk gelijk aan de evolutie van het aantal nieuwe betalingsachterstanden en de verklaring is voor elke kredietvorm dan ook dezelfde.

Voor de vierde opeenvolgende keer neemt het aantal **kredietnemers met een openstaande betalingsachterstand** op het einde van het jaar af (- 6,4 %). Eind 2020 gaat het om 315 165

personen (3,2 % van de bevolking). De meeste personen hebben één of twee betalingsachterstanden, maar bijna een derde daarvan heeft daarnaast ook nog één of meerdere lopende kredieten die wel correct worden afbetaald.

(toestand einde periode – aantal personen – bevolkingspercentage)

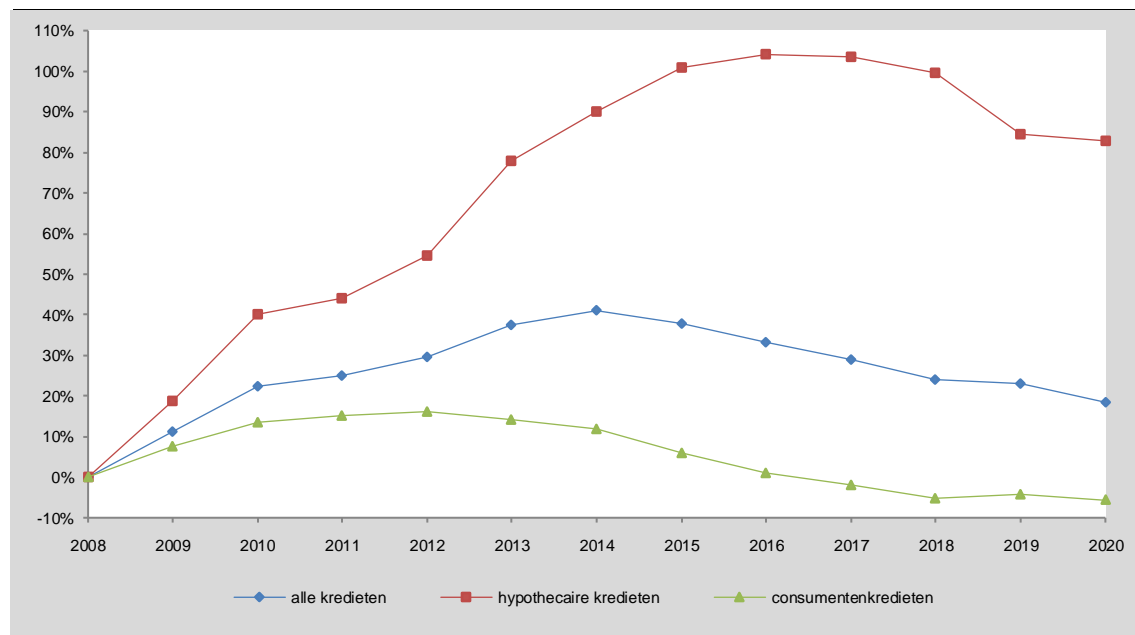
	2016	2017	2018	2019	2020
Personen met minstens één achterstallig consumentenkrediet	349 624 (3,6 %)	343 488 (3,5 %)	335 297 (3,4 %)	316 070 (3,2 %)	296 395 (3,0 %)
Personen met minstens één achterstallig hypothecair krediet ..	43 728 (0,5 %)	41 433 (0,4 %)	39 484 (0,4 %)	39 593 (0,4 %)	35 070 (0,4 %)
Personen met minstens één achterstallig krediet	370 701 (3,8 %)	363 573 (3,7 %)	354 879 (3,6 %)	336 691 (3,4 %)	315 165 (3,2 %)

In verhouding tot de bevolking van elke **regio** tellen Brussel en Wallonië met respectievelijk 4,7 % en 4,4 % proportioneel het meeste achterstallige kredietnemers, op afstand gevolgd door Vlaanderen (2,2 %). In Vlaanderen heeft 3,8 % van de personen met een consumentenkrediet een betalingsachterstand, in Wallonië 6,8 % en in Brussel 9,7 %. Bij het hypothecair krediet liggen de wanbetalingspercentages veel lager: in Vlaanderen kampt slechts 0,7 % van de kredietnemers met terugbetalingsmoeilijkheden bij zijn hypothecair krediet, terwijl dit voor Wallonië en Brussel respectievelijk 1,8 % en 1,6 % bedraagt. Algemeen kan men echter stellen dat voor alle regio's het aandeel van de kredietnemers met een achterstallig krediet afgenomen is en dit zowel voor consumentenkredieten als voor hypothecaire kredieten.

Het **gemiddeld achterstallig bedrag per persoon** is 10 992 euro. In twee derde van de gevallen blijft het echter beperkt tot minder dan 5 000 euro. De verklaring voor deze schijnbare tegenstelling kan gevonden worden bij het hypothecair krediet. Het aantal kredietnemers dat zijn hypothecair krediet niet tijdig terugbetaalt, is immers zeer beperkt (1,2 %), maar als er dan toch een wanbetaling wordt geregistreerd, gaat het meestal om zeer hoge bedragen. Dit is eigen aan de aard van het krediet zelf, omwille van de hoge kredietbedragen in combinatie met het gegeven dat het resterend kredietbedrag bij niet-betaling vaak volledig opeisbaar wordt gesteld. Het gemiddeld achterstallig bedrag per persoon is sinds 2008 met 18,4 % toegenomen. Dit is uitsluitend het gevolg van de groei van het achterstallig bedrag bij de hypothecaire kredieten: kredietnemers met een wanbetaling voor hun hypothecair krediet, kijken in 2020 aan tegen een achterstand van gemiddeld 46 908 euro, terwijl dit in 2008 slechts 25 629 euro bedroeg (+ 83,0 %), al is er sinds drie jaar wel een duidelijke verbetering merkbaar. Bij de kredietnemers met een achterstallig

consumentenkrediet is de daling reeds ingezet sinds 2013 en ligt het gemiddeld achterstallig bedrag in 2020 zelfs 5,7 % lager dan in 2008.

(toestand einde periode – procentuele evolutie van het achterstallig bedrag per kredietnemer tegenover referentiejaar 2008)

COLLECTIEVE SCHULDENREGELINGEN

Personen die geconfronteerd worden met overmatige schuldenlast of ernstige financiële moeilijkheden kunnen beroep doen op de procedure van collectieve schuldenregeling. In dat kader werd de Centrale voor kredieten aan particulieren er door de wetgever mee belast bepaalde gegevens met betrekking tot deze regelingen te centraliseren. De Centrale registreert de datums van de belangrijkste stappen in de procedure zoals de datum van de beslissing van toelaatbaarheid van de collectieve schuldenregeling en de begin- en einddatum van de aanzuiveringsregeling. De inlichtingen worden meegedeeld door de arbeidsrechtbanken en de schuldbemiddelaars, via het Centraal bestand van berichten van beslag, delegatie, overdracht, collectieve schuldenregeling en protest. Net zoals de kredieten, worden de collectieve schuldenregelingen automatisch uit de Centrale verwijderd na afloop van de toepasselijke reglementaire bewaartermijn.

In 2020 werden 9 584 **nieuwe aanvragen** van personen die een beroep deden op de procedure van collectieve schuldenregeling, door de rechtbanken toelaatbaar verklaard (- 22,7 % in vergelijking met 2019). Deze daling kan deels worden toegeschreven aan de impact van de eerste lockdown naar de aanleiding van de COVID-19-crisis op de werking van

de rechtbanken. Op het einde van het jaar staan in de Centrale 74 765 **lopende procedures** geregistreerd (- 10,3 %), waarvan 58,7 % ook met een minnelijke of gerechtelijke aanzuiveringsregeling. In de andere dossiers hebben de rechtbanken en schuldbemiddelaars nog geen melding gedaan van een aanzuiveringsregeling.

(toestand einde periode – aantal collectieve schuldenregelingen)

	2016	2017	2018	2019	2020
Minnelijke aanzuiveringsregeling	42 999 (45,0 %)	44 998 (48,1 %)	45 190 (50,8 %)	44 612 (53,5 %)	41 642 (55,7 %)
Gerechtelijke aanzuiveringsregeling	3 383 (3,5 %)	3 106 (3,3 %)	2 824 (3,2 %)	2 508 (3,0 %)	2 274 (3,0 %)
Geen aanzuiveringsregeling	49 187 (51,5 %)	45 461 (48,6 %)	41 020 (46,1 %)	36 254 (43,5 %)	30 849 (41,3 %)
TOTAAL	95 569	93 565	89 034	83 374	74 765

Het gegeven dat een meerderheid van de berichten van toelaatbaarheid zonder gevolg blijft in het bestand, betekent niet noodzakelijk dat ze in werkelijkheid niet leiden tot een minnelijke of gerechtelijke aanzuiveringsregeling. In bijna de helft van de gevallen gaat het immers om recente dossiers uit 2019 of 2020, waarvoor het normaal is dat nog geen regeling werd overeengekomen. Naarmate de datum van de beslissing echter meer in het verleden ligt, kan verondersteld worden dat ofwel geen aanzuiveringsregeling bereikt is maar de procedure toch niet werd afgesloten, ofwel de bereikte aanzuiveringsregeling niet gemeld werd door de rechtbank en/of schuldbemiddelaar. In beide gevallen is de impact van deze onvolledige registratie voor de consument zeer ingrijpend. Aangezien de collectieve schuldenregeling immers pas uit de Centrale verdwijnt na afloop van de aanzuiveringsregeling, betekent dit dat bij het ontbreken van informatie hierover, de consument toch vermeld blijft, zelfs indien zijn aanzuiveringsregeling in werkelijkheid reeds beëindigd zou zijn. Op dat ogenblik voldoet de registratie niet langer aan de wettelijke voorwaarden. Bovendien loopt de consument het risico dat hem de toegang tot krediet ontzegd blijft.

Er bestaat een duidelijk verband tussen het aantal achterstallige kredieten van een kredietnemer en de mate waarin deze laatste een beroep doet op de procedure van collectieve schuldenregeling: terwijl 9,5 % van de personen met één betalingsachterstand ook een collectieve schuldenregeling heeft, loopt dit percentage op tot 37,7 % indien de kredietnemer vijf of meer betalingsachterstanden heeft. Tegelijk betekent dit ook dat ruim

60 % van deze kredietnemers (nog) geen beroep doet op de procedure van collectieve schuldenregeling, zelfs al hebben ze grote moeilijkheden om hun kredieten terug te betalen.

Ten slotte dient opgemerkt te worden dat de problematiek van de overmatige schuldenlast zich niet beperkt tot het krediet: 35,8 % van de personen doet een beroep op de procedure van collectieve schuldenregeling zonder met een achterstallige kredietovereenkomst geregistreerd te zijn. Consumenten kampen immers vaak ook met andere betalingsmoeilijkheden, zoals bijvoorbeeld schulden met betrekking tot gezondheidszorg, energiefacturen, telefoon, huur of fiscale schulden.

---

*Het volledige verslag kunt u [hier](#) raadplegen.
Bron: Nationale Bank van België*